

ปัญหาคนจีนในเชียงใหม่ในอดีต

สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ประเทศไทย มีนโยบายจำกัดสิทธิเสรีภาพของคนจีนในประเทศไทย ซึ่งกำลังสร้างบทบาทอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มที่ยังคงความเป็นจีนทั้งวัฒนธรรมและภาษา รวมทั้งการดำเนินการกิจกรรมทางการเมือง รัฐบาลดำเนินการจับกุมและเนรเทศชาวจีนหลายพันคน ใช้วิธีเด็ดขาดกับโรงเรียนจีน และหนังสือพิมพ์จีน ตั้งบริษัทดำเนินการค้าในกิจกรรมสำคัญเอง ปี พ.ศ.2484 ประกาศเขตหวงห้าม และจำกัดอาชีพคนต่างด้าว แต่ต่อมาเมื่อประเทศจีนมีการแยกเป็นจีนคอมมิวนิสต์ และจีนเจียงไคเช็ค ทำให้กลุ่มชาวจีนในประเทศไทยเกิดการแตกแยกเป็นสองฝ่ายด้วยเช่นกัน

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อจีนอยู่ในฝ่ายชนะสงคราม เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2489 รัฐบาลจอมพล ป. ประกาศให้กลับมีการสอนภาษาจีนในโรงเรียนรัฐบาลได้ใหม่อีกครั้งหนึ่งในฐานะเป็นวิชาเลือก หลังจากที่ตั้งระดับถึง 8 ปี และโรงเรียนจีนทั่วประเทศไทย ได้กลับเปิดทำการสอนขึ้นมาใหม่ ท่ามกลางกระแสความภูมิใจของชาวจีนที่เป็นฝ่ายชนะในสงครามโลกครั้งที่ 2 และด้วยความภาคภูมิใจในชาติของตัวเองอย่างผิดๆ โรงเรียนใหญ่หลายโรงเรียนปฏิเสธที่จะขึ้นทะเบียนกับราชการ (สังคมนิยมในประเทศไทย, พรรณิ ฉัตรพลรักษ์กับคณะแปล, น.288)

แค่ระยะ 3 ปี ในปีพ.ศ.2492 สมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ในระยะหลังเริ่มเข้มงวดต่อฝ่ายกิจกรรมของจีนคณะชาติ หรือพวก ก๊กมินตั๋ง ที่เชียงใหม่ โรงเรียนชิง-หัว ถูกสั่งปิด และชาวจีนบุคคลสำคัญในเชียงใหม่ ถูกจับกุมประมาณ 60 คน โดยขอกล่าวหาว่า ได้ทำการวิ่งเต้นหาเงินทุนอย่างไม่ถูกกฎหมาย ในขณะที่โรงเรียนจีน-ชิง ซึ่งเป็นพวกนิยมจีนคอมมิวนิสต์ กลับไม่ได้ถูกรบกวนแต่อย่างใด

ผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนชิง-หัว ประมาณ 60 คน ที่ถูกจับกุม บางคนถูกเนรเทศกลับประเทศจีน และบุคคลเด่นๆรวม 4 คน ได้รับการลดหย่อนโทษ โดยถูกขับไล่ไปอยู่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์แทน มาตรการของรัฐบาลในครั้งนี้ทำให้คณะกรรมการโรงเรียนจีน และสมาคมชาวจีน ต่างลาออกจากตำแหน่งกันอย่างชุลมุนทั่วประเทศ ที่จังหวัดลำปาง คณะกรรมการบริหารโรงเรียนชิง-หัว ต่างสลายตัวเมื่อทราบข่าวจากเชียงใหม่ (สังคมนิยมในประเทศไทย, พรรณิ ฉัตรพลรักษ์ กับคณะแปล, น.329, 340)

ชาวจีนในเชียงใหม่รวม 4 คน ที่ถูกจับกุมและถูกบังคับให้ไปอยู่จังหวัดเพชรบูรณ์ แทนการเนรเทศกลับประเทศจีน ประกอบด้วย

- เจ้าแก๊กเกียงฮั่ว แซ่ฮ้อ
- เจ้าแก๊กเจี่ยฮ้อ แซ่เหลี้ยว ร้านเหลี้ยวหยงจ้วน
- เจ้าแก๊กฮกเซียง แซ่ตั้ง
- เจ้าแก๊กเที่ยงจ๊ก แซ่แต้

“ในเชียงใหม่ขณะนั้นเป็นเวลาที่โรงเรียนจีนเดิม 2 แห่ง ถูกรัฐบาลสั่งปิด และต่อมาเริ่มเปิดได้ใหม่ จึงมีโรงเรียนชิง-หัว หรือ ชิงหัว ตั้งขึ้นใหม่ มีกรรมการ 52 คน ผมเป็นกรรมการโรงเรียนคนหนึ่ง ตอนนั้นเป็นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีนโยบายจะสร้างโรงเรียนใหม่ประกอบกับเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ที่ประเทศจีน จึงประชุมและจัดระเบียบเงินเพื่อส่งไปช่วย มีการเรียไรที่โรงเรียนชิงหัว ผมเป็นเลขานุการและมีความสามารถทางเขียนหนังสือ ซึ่งมีไม่มากนักในสมัยนั้น คนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนมาบริจาคกันมาก เช่น คุณประสิทธิ์ พุ่มชูศรี บริจาคถึง 5 พันบาท ได้เงินบริจาคหลายแสนบาท ปรากฏว่าทางการกล่าวหาว่าเป็น อั้งยี่ สมัยพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์. เป็นใหญ่ และถูกเนรเทศ” เป็นคำกล่าวของเจ้าแก๊กเกียงฮั่ว แซ่ฮ้อ อายุ 78 ปี เป็นบุคคลหนึ่งที่ถูกทางการบังคับไปอยู่จังหวัดเพชรบูรณ์

เจ้าแก๊ก เกียงฮั่ว แซ่ฮ้อ ให้เหตุผลที่ไม่ถูกเนรเทศกลับประเทศจีนเหมือนคนอื่นๆ ส่วนใหญ่ เนื่องจาก “รู้จักสนิทสนมกับผู้ใหญ่ในสมัยนั้น คือ หลวงชาติตระการโกศล ซึ่งตำรวจชั้นผู้ใหญ่และมีเชื้อสายจีน ทำให้ได้รับการลดหย่อนโทษ สมัยนั้นคนจีนที่ถูกจับกุมรุ่นเดียวกันมี 12 คน แยกเป็น 2 พวก คือ พวกหนึ่งมีสัญชาติไทย กับอีกพวกหนึ่งสัญชาติจีน สัญชาติไทยมักถูกปรับและเสร็จสิ้นคดี ส่วนสัญชาติจีนบางส่วนถูกปล่อยตัวเมื่อเสียเงินให้ผู้มีอำนาจในสมัยนั้นซึ่งตรงกับสมัยที่อธิบดีเผ่า มีอำนาจ จะมีลูกน้องมาติดต่อหากเสียเงินให้ก็ได้รับการปล่อยตัว เงินที่เสียค่าตัวเป็นหลักแสน แต่ผมไม่มีเงินพอ จึงถูกดำเนินคดี ถูกจับกุมตัวไปขังที่โรงพักกองเมืองเชียงใหม่ เพื่อสอบสวนรอฟ้องศาล เมื่อถูกนำตัวไปศาลเชียงใหม่ ผู้ที่มีสัญชาติไทยถูกปรับและปล่อยตัว เหลือเพียง 4 คน ที่มีสัญชาติจีน ปรากฏว่าศาลไม่ตัดสิน เพราะไม่รู้จะตัดสินอย่างไร เนื่องจากเป็นนโยบายของรัฐบาล ต้องรอฟังคำสั่งจากรัฐบาล จึงประกันตัวออกมา ค่าประกันคนละ 5 แสนบาท ต่อมาจึงถูกคุมตัวเข้ากรุงเทพฯ ไปที่หน่วยสันติบาล เดินทางโดยทางรถไฟมีตำรวจคุมไป 6 คนเป็นนายตำรวจ 1 คน การเดินทางก็ไม่ได้เคร่งครัดนัก ไม่ได้สวมกุญแจมือ เนื่องจากได้วางเงินค่าประกันไว้แล้ว

“เมื่อถึงกรุงเทพฯ มีนายกสมาคมพ่อค้าจีนมารับ นายกสมาคมพ่อค้าผู้นี้มีชื่อเสียงและยิ่งใหญ่มาก ชื่อ หลั่งซิ่ง แซ่เตี้ย พาไปกินข้าวที่บ้าน หลังจากนั้นพาไปที่สันติบาล เพื่อทำประวัติและถูกควบคุมตัวที่โรงพักแห่งหนึ่งแถวเสาชิงช้า เนื่องด้วยเหตุที่หลวงชาติตระการโกศล มีศักดิ์เป็นลูกเลี้ยงของนายกสมาคมพ่อค้าจีนผู้นี้ จึงเปลี่ยนจากการเนรเทศกลับประเทศจีน เป็นให้กักบริเวณอยู่ในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์แทน โดยถูกควบคุมตัวไปทางรถไฟ ลงที่อำเภอ

ตะพานหินจังหวัดพิจิตร นั่งรถยนต์ต่อไปจังหวัดเพชรบูรณ์มีตำรวจคุมไป 6 คน ปรากฏว่าเมื่อถึงจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้กำกับการจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มารับตัวกลับมีเชื้อสายจีน คือ แซ่ฮ้อ ทำให้ได้รับความสะดวกมาก ได้พักอยู่ที่บ้านของพ่อค้าจีนในเพชรบูรณ์ ที่มีการติดต่อฝากมา ชื่อ สงกรานต์อยู่จังหวัดเพชรบูรณ์ในระยะแรกนั่งนอนไม่ได้ทำอะไรอยู่นานจนวันหนึ่งมีคนมาบอกว่า มีโรงสีแห่งหนึ่งที่อำเภอหล่มเก่าต้องการให้เข้าจึงพากันไปดู และตกลงดำเนินกิจการต่อ ในราคา 5 แสนบาทต่อปี แบ่งเป็น 4 หุ้น โดยให้ภรรยาส่งเงินทางธนาภณัติมาจากเชียงใหม่

“โรงสีในจังหวัดเพชรบูรณ์สมัยนั้น มีแค่ 3 โรง คือ ที่ในตัวเมือง 1 โรง ที่อำเภอหล่มสัก 1 โรง และที่อำเภอหล่มเก่าอีก 1 โรง วันเปิดโรงสีนิมนต์พระบุญมี จากวัดท่าสะอาดย ที่ชาวจีนในเชียงใหม่สมัยนั้นเคารพนับถือมากไปประกอบพิธีสงฆ์ ผลการดำเนินงานปีแรก ได้กำไร 1 แสนบาท ปีที่สอง กำไรเพิ่มเป็น 1 ล้านบาท ลูกจ้าง 20 กว่าคน ขึ้นปีที่สาม จึงตกลงซื้อโรงสีนี้ต่อจากเจ้าของเดิม ในราคา 4 แสน 5 หมื่นบาท พร้อมทั้งดิน 14 ไร่ วันหนึ่งสีข้าวได้ถึง 45 เกวียน”

เจ้าแก๊กเกียงฮั่ว แซ่ฮ้อ กับพวกอยู่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ถึง 7 ปี จึงมีการอภัยโทษ “ตอนนั้น ญาติพี่น้องติดต่อกับคุณสุกิจ นิมมานเหมินท์ ซึ่งทำงานร่วมกับ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ทำเรื่องที่กรุงเทพฯอีกเพียงวันเดียว รัฐบาลก็สั่งปล่อย สมัยนั้นคนถูกเนรเทศไปเพชรบูรณ์กันมากมาย ส่วนใหญ่เป็นข้อหาขายของเกินราคา เช่น ก๋วยเตี๋ยว กาแฟ เมื่อมีคำสั่งปล่อยต้องไปที่กรุงเทพฯ เช่นซื้อรับการปล่อยตัวที่สันติบาล ตอนนั้นพอมีเงินแล้ว หลังจากทำเรื่องเสร็จก็ซื้อรถจักรยาน 1 คัน ราคาหมื่นกว่าบาท ขับกลับเพชรบูรณ์กัน”

ปีพ.ศ.2499 เป็นปีที่เสร็จเรื่อง เจ้าแก๊กเกียงฮั่ว เดินทางกลับเชียงใหม่ ส่วนคนอื่นบางคนมีครอบครัวที่นั่นและอยู่ต่อ เมื่อมาเชียงใหม่ เจ้าแก๊กเกียงฮั่ว มาเช่าตึกแถวอยู่ถนนช้างม่อย ทำอาชีพรักษาโรคแบบจีน

เจ้าแก๊กเกียงฮั่ว เป็นชาวจีนไม่กี่คนในเมืองเชียงใหม่ ในสมัยนั้น ที่มีความรู้ทางรักษาโรคแบบจีน โดยเดินทางมาจากเมืองชัวเถา มาเมื่ออายุ 22 ปี พร้อมกับพี่ชาย มีความรู้ด้านการตรวจรักษาโรคแบบจีนทั้งคู่ ความรู้ด้านนี้ตกทอดมาจากบรรพบุรุษถึง 7 ชั่วคนแล้ว พี่ชายอยู่กรุงเทพฯ ส่วนเจ้าแก๊กเกียงฮั่ว แยกมาอยู่เชียงใหม่ โดยมาหาญาติแซ่ฮ้อ อยู่ที่โรงเรียนฮั่วเอง เปิดรับการรักษาโรครักษาโดยวิธีฉีพิษและเขียนใบสั่งยาจีน คนจีนและคนไทยในเมืองเชียงใหม่ให้ความสนใจในมารักษากันจำนวนมาก และต่อมาไปเช่าห้องแถวของขุนอุปโยคิน อยู่ถนนเจริญประเทศ ก่อนถึงโรงแรมพรพิงค์ เมืองเชียงใหม่ ขณะนั้นเป็นเมืองไม่ใหญ่ เมื่อรู้ว่ามิหนมอจากเมืองจีนมาก็มาให้ตรวจรักษากันมาก ตรวจครั้งละ 1 บาท และเขียนชื่อยาจีนให้ไปซื้อยากินเอง

เจ้าแก๊กเกียงฮั่ว แซ่ฮ้อ ปัจจุบันอายุ 78 ปี สมรสกับ นางโปยลัง บุตร 8 คน บุตรคนหนึ่งคือ คุณมนัส ศิริมหาราช ดำรงตำแหน่งเทศมนตรีนครเชียงใหม่ ในปัจจุบัน.

พ.ต.ท.อนุ เนินหาด
รอง ผกก.สส.สภ.อ.หางดง (อบรม ร.ร.ผู้กำกับ)